

MIHAELA C. MIHĂILAȘ

**CONFLUENȚE LITERAR
FILOSOFICE POSTMODERNE
ÎN OPERA LUI
JORGE LUIS BORGES**

Lucrurile sunt imposibil de atins prin artă. În același timp, însă, noi realizăm structuri de cuvinte, de simboluri, de metafore, de adjective, de imagini. Și aceste lumi există și lumea aceasta este lumea artei, care ar putea fi la fel de demnă de laudă ca și cea reală.

După câte știu eu, aceste poeme au luat naștere din disperare, din sentimentul că arta este fără speranță, că nu poți exprima lucrurile, că poți face doar aluzie la ele – aceste poeme ar putea fi la fel de bine speranța, sau un simbol al fericirii, căci, deși nu putem imita natura, putem face totuși artă. Și aceasta este de ajuns pentru un om, pentru orice om, pentru o viață.

Jorge Luis Borges

PREFAȚĂ

Jorge Luis Borges s-a născut la Buenos Aires, la 24 august 1899. Mai mulți străbuni ai familiilor Borges (din partea tatălui) și Acevedo (din partea mamei) au fost militari și au luat parte la bătăliile pentru independența față de Spania și la războaiele civile din Argentina secolului al XIX-lea.

În 1901 familia s-a mutat în cartierul Palermo, aflat pe atunci la periferie, locul unde se regăsește și se întoarce mereu în numeroase evocări literare.

Și-a petrecut copilăria între cărți, mai ales englezești (bunica lui era englezoaică), citite fără o prea mare grijă a selecției: Dickens, Stevenson, Kipling, Mark Twain, Edgar Allan Poe, H. G. Wells, Oscar Wilde, Melville etc. Între lecturile din vremea aceea se numărau foarte puțini autori spanioli sau sudamericani: Cervantes, Quevedo, Sarmiento, Lugones.

La șase ani a scris prima sa povestire „Fluviul fatal”, iar la nouă ani a tradus „Prințul fericit” al lui Oscar Wilde.

În 1914 s-a mutat împreună cu familia în Elveția, la Geneva. Aici își face studiile liceale și își ia bacalaureatul în franceză. În această perioadă îi descoperă pe Flaubert, Maupassant, Voltaire și Carlyle, pe Chesterton, Schopenhauer și Rimbaud. Învăță singur limba germană, citindu-l pe Heine, iar în paralel își perfecționează cunoștințele de latină.

Între anii 1919 - 1921, de asemenea împreună cu familia, locuiește la Madrid, unde frecventează cercul cultural al lui Rafael Cansinos-Assens, traducătorul lui Goethe și Dostoievski și

unul dintre mentorii săi din acei ani care l-a descris mai târziu: „Jorge Luis Borges a trecut printre noi ca un nou Grimm, plin de o seninătate discretă și surâzătoare.”

Participă la mișcarea poetică avangardistă numită Ultraism, perioadă în care scrie versuri voit obscure, libere de orice punctuație sau canon clasic.

În timpul colaborării cu ultraiștii îi cunoaște pe scriitorii spanioli Gomez de la Serna, Gerardo Diego, Juan Larrea, Ortega y Gasset și Valle Inclan.

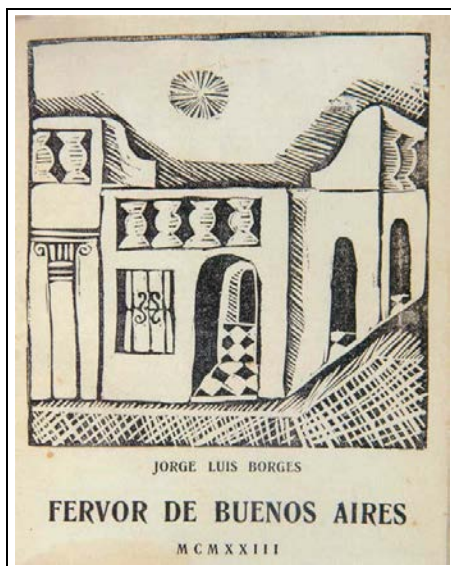

J. L. Borges, 1921

Întors în Argentina, la sfârșitul anului 1921, înființează două reviste literare „Prisma” și „Proa”, de circulație foarte restrânsă, în care încearcă să răspândească aceeași mișcare ultraistă, insolită pentru mediul latinoamerican, și infirmată de către Borges în anii maturității.

În 1923 publică primul volum de versuri „Fervor de Buenos Aires” (Fervoare pentru Buenos Aires) și întreprinde o scurtă călătorie în Europa. Debutul său editorial trece puțin observat în Argentina; în schimb, la Madrid,

„Revista de Occidente” publica sub semnătura lui Ramon Gomez de la Serna o cronică deosebit de elogioasă, iar mexicanul Alfonso Reyes li trimite o scrisoare de felicitare deosebit de caldă.

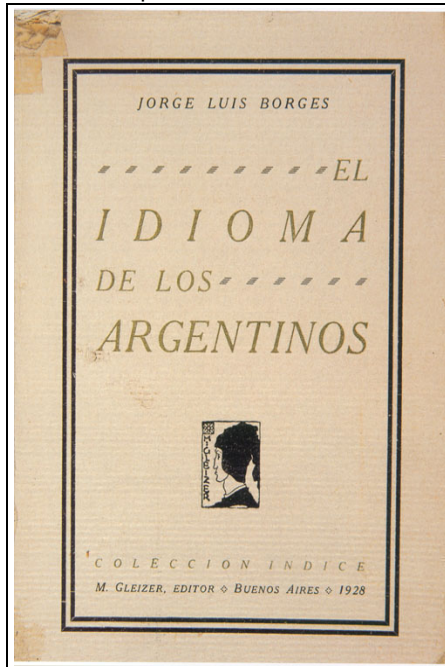

Doi ani mai târziu, în 1925, publică un nou volum de poeme, „Luna de enfrente” („Luna de vizavi”), iar în 1926, două culegeri de eseuri scurte - „Investigări” (care cuprinde eseuri despre Joyce,

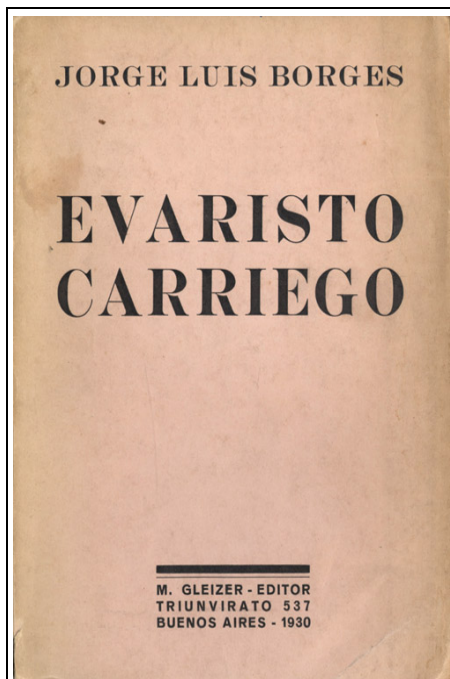
Berkeley, Quevedo, Thomas Brown) și „Entitatea speranței mele” - a căror republicare a fost refuzată mereu de către autor.

În același an 1925 i-a cunoscut pe Ricardo Güiraldes și Victoria Ocampo, scriitori din aceeași generație, cu care va avea o colaborare îndelungată.

În 1928 i se decernează Premiul Orașului Buenos Aires, în valoare de trei mii de pesos pentru volumul de eseuri „El idioma de los argentinos” („Limba argentinienilor”). „Borges și-a cumpărat numai de câțiva cenți ‘Encyclopedia Britannica’ și a cheltuit restul pe nenumărate cafele cu lapte băute cu prietenii săi” – povestește Victoria Ocampo.

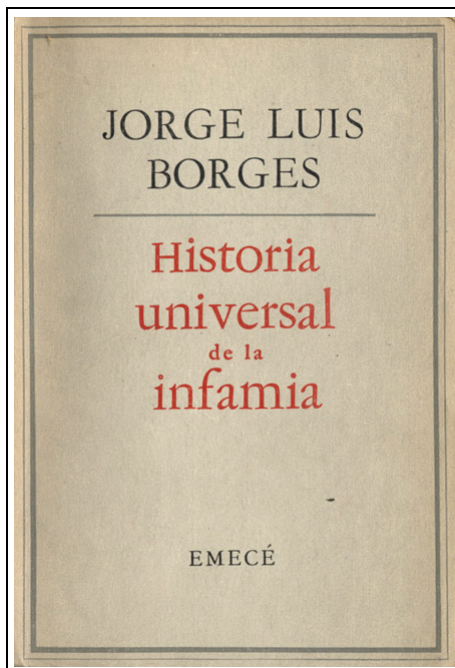
În 1930 îi apare volumul „Evaristo Carriego” (evocare a vieții, a mediului în care a trăit acest poet și a poetului însuși).

În același an îl cunoaște pe Adolfo Bioy Casares, care devine prietenul și colaboratorul său.

În 1931, Victoria Ocampo fondează revista „Sur”, una dintre cele mai importante reviste literare de pe continent, în care Borges va publica multe dintre lucrările sale.

În 1935 publică volumul de povestiri „Historia universal de la infamia” („Istoria universală a infamiei”), care îi aduce consacrarea în narațiunea fantastică.

În anii 1936 și 1937 Borges traduce și publică două cărți de Virginia Woolf; ulterior își va continua activitatea de interpret spaniol al unor scriitori străini de mare circulație va fi continuată cu transpuneri din Henri Michaux, W. Faulkner, A. Gide etc.

Tot în 1936 va publica volumul „Istoria Eternității” și ține o cronică de literatură străină la săptămânalul „El hogar” („Căminul”).

În anul 1938, după moartea tatălui său, va lucra un timp la biblioteca municipală din Buenos Aires.

În același an 1938 suferă un accident grav care îi va accentua orbirea progresivă (acea perioadă este descrisă povestirea „Sudul”).

Sentimentul că va fi, poate, silit să renunțe la scris îl apasă mereu și încearcă să-l îndepărteze scriind povestiri foarte scurte – gen în care rămâne neegalat. Scrie în perioada de convalescență „Pierre Menard, autor al lui Don Quijote”, povestire eseu pe care o publică în 1939 și, împreună cu Silvina Ocampo și soțul acesteia Adolfo Bioy Casares, scrie o „Antologie a literaturii fantastice”; în 1941 reunește sub titlul comun „Gradina potecilor ce se bifurcă” o nouă culegere de povestiri scurte.

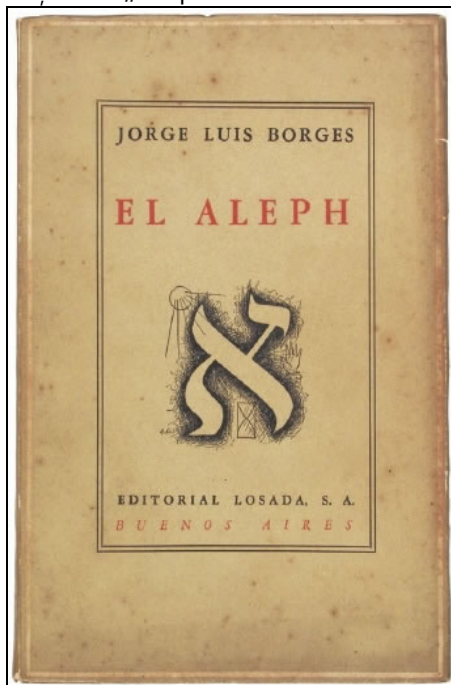
În 1943 apare volumul „Poeme” care cuprinde creația sa poetică din perioada 1923-1943. Traduce „Metamorfoza” lui Kafka.

În 1944 publică volumul „Ficciones” („Ficțiuni”), pentru care obține în 1945 Marele Premiu de Onoare al Societății Argentinienne a Scriitorilor și în 1961 Premiul Internațional al Editorilor, ex aequo, cu Samuel Beckett, la Palma de Mallorca.

În 1946 își pierde postul de bibliotecar: „În 1946, un președinte de al cărui nume nu vreau să-mi amintesc (Peron n.n.) a ajuns la putere. Într-o zi mă pomenesc cu înștiințarea că sunt destituit din postul de bibliotecar și promovat în funcția de inspector al piețelor”. Este de fapt inspector al păsărilor comestibile din piețele din Buenos Aires, “numire originală pentru un scriitor” – notează Silvina Ocampo – „dar epoca peronistă a fost plină de originalități de acest soi”. Borges a renunțat curând la această „îndeletnicire” și a lucrat ca profesor la Asociația de Cultură Engleză.

În anii următori va conduce publicația „Los anales de Buenos Aires”.

În 1948 îi apare „Emma Zunz” (transpusa cinematografic de Leopoldo Torre Nilsson sub titlul „Zile de ura”), iar în 1949 publica prima ediție din „Aleph”.

Între anii 1950-1953 este președinte al Societății Argentinieniene a Scriitorilor.

În 1951 publică volumul „La muerte y la brujula”(„Moartea și busola”) și în 1952 publică „Alte investigări” . Din 1953 Jose Edmundo

Clemente începe, la Editura Emece, tipărirea operelor complete.